

Niels Gjerlov

MAANMITTARIT MAAILMALLA

Kesällä 2013 tutustuin viskitislaamoihin Skotlannissa. Islayn saarella Laphroig tarjoaa mahdollisuuden hallinnoida neliöjalan verran turvemaata. Tämän merkiksi pystytin sinne Suomen lipun.

Yöpöydälläni on juuri nyt suomenruotsiksi kirjoitettu *Hägring* 1938, Kjell Westön palkittu romaani, joka avaa lukijalle ikkunan Helsingin tuntoihin toisen maailmansodan kynnyksellä. Meillä jälkepäin syntyneillä on oikeat vastaukset, mutta miten maailmaa katsoivat aikalaiset, jotka tulkitsivat todellisuuttaan oman historiansa antamalla pohjakaiulla?

MAANMITTARI

Maarit Nordmark

WESTÖN KIRJOITTAMA suomenruotsi on erilaista kuin minua ympäröivä riikinruotsi; hänen kielessään elävät sanat, joita Ruotsissa ei enää käytetä. Toistelen sanoja "buntar" tarkoittaen housunpunteja ja "veckoslut", joka riikinruotsiksi kääntyy sanaksi pyhä. Mais-telen sanoja ja yhdistän niitä suomen ja tanskan kielten sanoihin. Osa suomenruotsista toistuu tanskan kielessä, joka suomenruotsin tapaan käyttää osin vanhempia ilmaisuja kuin riikinruotsi. Muun muassa "ämbar" ja "nabo" pitää muistaa laittaa Tukholmassa hyllylle ja korvata sanoilla "hink" ja "granne", kun taas Kööpenhaminassa niistä tulee sujuvasti tanskaa, vähän ääntämistä muuntaen.

Westöä lukiessani pohdin samalla myös omaa taustaani ja sitä, kuinka oma sukuhistoriani, opinnot, halu oppia koko ajan uusia asioita ja kiinnostus kieliin ja kulttuureihin saivat minut aikoinaan lähtemään Suomesta Ruotsiin, ja – ainakin toistaiseksi – jäämään ulkomaille. Muutin Ruotsiin 1992, joten olen viettänyt melkein puolet elämästäni ulkomailla. Ruotsin ja Suomen lisäksi olen tehnyt kiinteistöalan parissa töitä Tanskassa ja Saksassa sekä osin Baltiassa, joskin asumatta siellä.

Monikansallisuudessa on puolensa. On hauska tietää, mitkä ravintolat ovat suositeltavia eri pohjoismaiden pääkaupungeissa, miten vaalivat eroavat toisistaan ja miten eri maiden

neuvottelukulttuureissa kokouksista saadaan parhaat tulokset irti. Vähemmän hauskaa on, kun on tulossa Suomeen pitämään esitelmää äidinkielellään ja huomaa sitä valmistellessaan osavansa kaikki ammattitermit kolmella kielellä, joista mikään ei ikävä kyllä ole suomi.

Eri kulttuurien läsnäolo sekä työyhteisössä että kotona on parhaimmillaan rikastuttava kokemus, pahimmillaan turhauttavia väärinkäsityksiä aiheuttavaa. Kolmesta pojastani yksi on syntynyt Suomessa ja kaksi Ruotsissa. Puhun heille suomea, mutta kaksi nuorinta – 13- ja 15-vuotiaat – vastaavat pääsääntöisesti ruotsiksi. Tulevan lapsenlapseni äiti ei puhu sanaakaan suomea; mitä kieltä käyttäisin vauvan kanssa, kun kuitenkin puhun suomea hänen isälleen? Miesystäväni on Islannista kotoisin oleva maanmittari, jonka tapasin ensimmäisen kerran osallistuessamme opiskelijoina Norjassa Nordiskt Möten. Ateriakeskustelumme saavat joskus koomisia piirteitä, kun ruokapöydän äärellä puhutaan islantia, suomea ja ruotsia sekaisin. Onneksi koko lapsilauma puhuu ruotsia äidinkielenään – mistä seuraa, että kaikki kuusi pitävät vanhempiaan tasapuolisesti vähän kajahtaneina, koska meistä kahdesta kumpikaan ei edes kaikkien näiden vuosien jälkeen osaa virheetöntä riikinruotsia. Toisaalta, kukapa teini-ikäinen ei olisi vanhemmistaan sitä mieltä, että he eivät ole ihan täysjärkisiä, joten tätä ei ehkä voi laittaa ainoastaan kieli- ja kulttuurierojen syyksi.

LAMA 1992

Lähtiessäni Suomesta oli vuosi 1992. Valmistumiseni jälkeen halusin tehdä töitä kiinteistökaupan parissa, mutta se oli siihen

ULKOMAILLA ASUMINEN EI AVARRA, VAAN MUUTTAA IHMISTÄ.

aikaan vaikeaa. Ferendassa projektien analyysia tehdessäni olivat lainojen korot lähemmäs 15 prosenttia. Tuottavia investointeja ei tuolla lainojen korolla löytynyt kovinkaan helposti. Sittemmin Suomen suurimmat rakennusliikkeet myytiin ruotsalaisille – kuka vielä muistaa, mitkä olivat Suomen Skanskan ja NCC:n nimet tuolloin? Diplomityöni hyväksyttiin helmikuussa 1992. Sen otsikko oli ”Kiinteistösiirtosalkun analysointi”. Vähänpä aavistin, että tulisin tulevaisuudessa saamaan unelmatyöni ja analysoimaan kiinteistösiirtosalkkuja ja rakennusprojekteja Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Venäjällä ja Baltian maissa.

Lähdin siis Ruotsiin syksyllä 1992 lamaa pakoona, opiskelemaan KTH:lle stipendien turvin vuodeksi. Ensimmäisellä viikolla tein tyypillisen suomalaisen virheen mennessäni ostamaan ”semlor” leipomosta. Väittivät, ettei niitä ollut yhtään, ja että minun pitäisi tulla helmikuussa uudestaan. Suomenruotsin ”sembla” kun ei riikinruotsiksi tarkoita sämpylää, vaan laskiaispullaa. Neljän kuukauden jälkeen ymmärsin sujuvasti riikinruotsia ja puolen vuoden jälkeen pystyin jo sanoja miettimättä ottamaan osaa kaikenlaisiin keskusteluihin. Keväällä 1993, kotiinpaluun tullessa ajankohtaiseksi,

MAARIT MAAILMALLA

2013 kävin luennoimassa rahoituksesta Russian Council Of Shopping Centers' Business Schoolissa.

Mielenkiintoinen matka. Edellisen kerran olinkin Moskovassa 2007, rahoittamassa kahta toimistokiinteistöä.

MONIKANSALLISUUDESSA ON PUOLENSA.

Killan arkisto / Katri Koistinen

Katri Koistisen (os. Oksanen, vasemmalla) kanssa otimme vastaan Dag Lundénin edustaman KTH:n maanmittareiden lahjan 90 vuotta juhlivalle maanmittarikillalle Vanhalla Polilla. Iltapukujen ompelu oli tärkeä taito. Huomioi olkatoppaukset.

oli työttömyys Suomessa yli 20 prosenttia ja Ruotsissa kuusi. Muutto Suomeen työttömäksi tuntui turhalta, opintolainat painoivat päälle 6,5 prosentin korolla ja niiden 100 000 markan lainojen takaisinmaksu 14 vuodessa vaikutti täysin mahdottomalta Suomen talustilannetta katsoen. Ruotsissa asiat eivät kiinteistöalalla olleet paljon paremmin, mutta onnistuin silti saamaan työpaikan heti sitä hakiessani – vaikka työnvälitystoimiston välittäjä haukoikin henkeään, kun melkein valmis diplomi-insinööri työnhakijaksi ilmoittautuessaan kertoi tekevänsä mielellään ihan mitä vaan, kunhan siitä maksettaisiin jonkinlaista palkkaa. Kahden päivän päästä aloitin hoitoavustajana vanhainkodissa ja sen jälkeen opettajana, ennen kuin Tukholman kaupunki palkkasi minut katu- ja kiinteistöasestolle yhtenä neljästä traineesta elokuussa 1994. Palkkakin oli vakaat 15 500 kruunua kuukaudessa, joka täpärästi riitti minulle ja tuolloin 13-vuotiaalle esikoiselleni. Kaukana olivat 1980-luvun lopun juppitarinat ja toiveet loistavasta urasta. Riitti, kun oli töitä, ruokaa ja katto pään päällä.

Jäin Tukholman kaupungille töihin vuoteen 2000 asti. Siihen mennessä olin ehtinyt kiertää erilaisia osastoja katu- ja kiinteistökonttorissa ja edetä projektinjohtajaksi kaupungin keskushallintoon. Palkkakin nousi nopeasti, neljässä vuodessa kymmenellä tuhannella kruunulla kuukaudessa. Opin paljon uusia asioita ja Tukholman kaupunki tarjosi paljon koulutusmahdollisuuksia innostuneelle nuorelle insinöörille. Eräs koulutustilaisuuksista oli kuuden päivän neuvottelukurssi, jolla ostimme ja myimme fiktiivisiä kalastusveneitä. Neuvottelut kuvattiin videolle ja analysoitiin kurssinohjaajan johdolla, sananvalinnoista, ilmeistä ja käsien

asennosta lähtien lopputulokseen asti. Kalastusveneiden osto- ja myyntikurssin antamalla opilla neuvottelin kymmenen vuotta myöhemmin kiinteistörahoituksesta muun muassa tanskalaisten ja israelilaisten kanssa. Heiltä opin käytännön kansainvälistä neuvottelutaitoa tositalanteissa, ruotsalaisten esimiesteni ja saksalaisen pankin selkeän ohjeistuksen alaisena.

SANOTAAN, ETTÄ MATKAILU AVARTAA

Ulkomailla asuminen ei avarra, vaan muuttaa ihmistä. Yhtenä päivänä huomaakin suhtautuvansa asioihin eri tavalla kuin aiemmin. Parhaiten sen huomaa, kun tulee takaisin kotimaahan oltuaan poissa pidemmän aikaa. Osa asioista on tuttuja ja turvallisia, kun taas toiset asiat tuntuvat kummallisilta.

Perusluonteenpiirteet eivät muutu, mutta suhtautuminen itseensä ja muihin ihmisiin sekä kulttuureihin ja käytöstapoihin muuttuu. Samalla muuttuvat myös ne normit, joille ihmisen omat etiikan ja moraalin pilarit perustuvat. Tämän myötä muuttuu myös ihmisen oma luonne. Ehkä näin käy, vaikka ei matkailisikaan tai muuttaisi ulkomaille pidemmäksi tai lyhyemmäksi aikaa. Ehkä kyse on vain elämäkokemuksen karttumisesta. En tiedä, koska en voi verrata oman luonteeni kehitystäni siihen, mitä olisi tapahtunut, jos olisin jäänyt Suomeen. Voin vain yrittää arvioida omien piirteideni ja elämäkatsomukseni muutosta vuosien varrella ja heijastaa muutoksia siihen kansainväliseen ympäristöön, jossa olen elänyt.

KAIKKI POHJOISMAATHAN OVAT SAMANLAISIA... OVATHAN?

Pohjoismaisten kulttuurien samankaltaisuus riippuu hyvin paljon siitä, mistäpäin maailmaa niitä katsoo ja mihin vertaa. Saudi-Arabiasta, Thaimaasta, Espanjasta tai Kiinasta katsottuna pohjoismaat vaikuttavat hyvin samanlaisilta. Kaikissa maissa on korkea perusturva, korkea verotus, neljä vuodenaikaa, kylmät talvet, demokratiaan perustuva poliittinen järjestelmä, päiväkodit ja laissa säädetty sukupuolten välinen tasa-arvo. Teoriassa olemme siis hyvin samanlaisia. Entä käytännössä? Jo kaikki eri maissa kiertävät norjalais-, tanskalais-, suomalais- ja ruotsalaisviitsit osoittavat, että pohjoismaalaisissa kulttuureissa on eroa.

SUOMALAISUUS KALEIDOSKOPISSA

Suomalaiset, kuten monet muutkin kansat ovat usein sitä mieltä, että omassa kotimaassa asiat tehdään parhaalla mahdollisella tavalla. Ruotsalaiset ovat tällä alueella erikoisasiantuntijoita. Esimerkiksi Suomen edistyminen Pisa-testeissä vuosien varrella vakaasti maailman kärkipäähän – ja Ruotsin putoaminen sieltä – ei viime keväänä johtanut ruotsalaiseen itsetutkiskeluun suuressa mittakaavassa. Se johti lehtiartikkeleihin siitä, että Pisa mittaa varmaankin vääriä asioita, minkä takia Ruotsi ei menesty vertailuissa.

Tämä asenne on kuvaavaa monille hyvinvointiyhteiskunnille. Otan toiseksi esimerkiksi anekdootin siitä, mitä tapahtui hakiessani työpaikkaa saksalaisesta pankista vuonna 2005. Saksassahan ei ole yleistä päiväkotisysteemiä, vaan äitien oletetaan edelleen hoitavan lapset kotona tai hankkivan yksityisen lastenhoitajan. Koululaiset eivät saa lounasta koulussa, vaan tulevat kotiin kesken päivän ja äitien oletetaan hoitavan suuren osan koulutyöstä iltapäivisin, ohjaten lasten läksyjen lukua.

Kun hain paikkaa vice presidentiksi pankin markkinapuolella, kävin muun muassa seuraavan keskustelun pankin naispuolisen henkilöstöjohtajan kanssa:

Johtaja: "Frau Nordmark, kuinka monta lasta teillä on?"

Minä: "Minulla on kolme lasta."

Johtaja: "Frau Nordmark, miten voitte edes kuvitella pystyvänne hoitamaan tätä virkaa?!"

Onneksi sain painettua ensireaktioni kohteliaan hymyn taakse – jotain oli siis sattunut vuosien varrella tarttumaan ruotsalaisten diplomaattisuudesta. Sen jälkeen asiallinen ja kohtelias vastaukseni kattoi ruotsalaisen päiväkoti- ja koulusysteemin, lasteni isän työpaikan rutiinit, vakuutuksen siitä että au pair -tyttöni oli luotettava ja että isovanhemmat olivat lähellä ja aina valmiita auttamaan. Neuvotteluni onnistui, ja vaikka en saanutkaan henkilöstöjohtajaa täysin vakuuttuneeksi, sain silti työpaikan ja opin paljon saksalaisesta kulttuurista heti ensikäynnillä. Kolme vuotta myöhemmin siirryin saman pankin Tanskan maajohtajaksi Kööpenhaminaan selvittämään sekä Tanskan ja Saksan välisistä kulttuurieroista johtuvia henkilöstön asenneselkkauksia että rahoituskriisistä johtuneita langenneita kiinteistölainoja.

Itä-Saksan puolelta kotoisin oleva **Angela Merkel** on sittemmin yrittänyt muuttaa saksalaisten suhtautumista naisten ja äitien työssäkäyntiin ja rohkaista päiväkotien perustamista. Samalla on työssäkäyville äideille kehitetty median toimesta uusi nimike; "abendmutter", jota käytetään piilohalveksivasti äideistä, jotka monen saksalaisen mielestä jättävät lapsensa enemmän tai vähemmän heitteille työtä tehdessään. Avioerojen ehdot heijastavat myös saksalaisessa kulttuurissa vallinnutta kotiäitiyttä; edellisellä puolisoilla on avioeron jälkeenkin oikeus samaan elintasoon kuin avioliiton aikana – riippumatta siitä, onko lapsia vai ei ja onko puoliso käynyt töissä vai ollut kotona. Suomalaisille ja ruotsalaisille tämä käytäntö tuntuu epätasa-arvoiselta ja vanhakantaiselta; silti kyse on eräästä lähimmästä eurooppalaisesta naapurimaastamme.

RUOTSIA EI KANNATA OPISKELLA, SE ON NIIN PIENI KIELI – VAI ONKO?

Minulle oli hyvä oppia ensin ruotsia ja sitten tanskaa; näiden kielten perusteella ymmärtää norjan kokonaan ja jo puolet islannin kielestä. Ja vaikka pohjoismaat ovatkin erilaisia, on meillä muuhun maailmaan verrattuna kuitenkin niin paljon yhteneväisyyksiä, että ruotsin kielen opiskelu kannattaa ehdottomasti.

Ruotsin kieltä opiskelemalla suomalainen saa pohjan kieli- ja kulttuuriyhteydelle muiden pohjoismaiden 20-miljoonaiseen väestöön. Yhtäkkiä oletkin suomalaisena osa 25-miljoonasta pohjoismaista yhteistyöverkostoa sen sijaan, että olisit yksi viidestä miljoonasta suomalaisesta maailmalla. Olet osa suurempaa kokonaisuutta ja samalla hieman erilainen valtaväestöstä. Saat sekä turvaa yhteisöstä että yksilöllisen identiteetin.

ASIOITA VOI TEHDÄ MONELLA ERI TAVALLA JA MONESSA ERI JÄRJESTYKSESSÄ JA PÄÄSTÄ SILTI HYVÄÄN LOPPUTULOKSEEN.

MITÄ TÄSTÄ KAIKESTA NYT SITTEN LOPULTA OPPISI?

- Aina selviää, jos ei muuten, niin suomalaisella sisulla
- Kannattaa tehdä tietoisia päätöksiä ulkomaille muutosta ja sinne jäämisestä – yksi polku johtaa toiseen, etkä ehkä palaakaan enää kotimaahasi
- Jos muutat, ole valmis muuttamaan
- Asiat voivat olla eri tavalla ja samalla yhtä hyvin kuin kotimaassa
- Opi kieliä, useita kieliä, ja ylläpidä niitä aktiivisesti
- Ole utelias ja kysele paljon
- Ole suomalaisiksi ylisosiaalinen niin olet muissa maissa vain vähän introvertti
- Pidä yhteyttä vanhoihin ystäviisi, he muistuttavat sinua, kuka olet – ja jos unohdat sen, he auttavat sinua näkemään kehityksesi koko kaaren
- Unohda, mikä sinusta on tärkeää ja huomioi, mikä kulloisenkin ympäristösi mielestä on tärkeää. Se voi olla sosiaalinen illallinen neuvottelukumppanin kanssa, surunvälittelukirjeen lähettäminen asiakkaan isän menettänyt tai puhelinsoitto työnsä menettäneelle entiselle kollegalle. Lähde reaktioissasi ensisijaisesti vastapuolen ympäristöstä ja sen ymmärtämisestä, niin saat selville sinuun kohdistuvat odotukset.

Yksi kesän 2014 matkoista suuntautui Champangeen ja Pariisiin maistelemaan shamppanjoita opiskeluaikaisten ystävien kanssa. En vielä kuvanottohetkellä tiennyt pyöräileväni Champs Elyséelle Team Rynkebyn jäsenenä 2015.

KYSY, KYSY JA SELVITÄ

Suomalainen kasvatusta ja koulutusta ei ainakaan minun aikana rohkaissut kysymään turhan paljoa. Toivon, että se on siltä osin vuosien saatossa muuttanut. Anglosaksinen ja ruotsalainen kasvatusta taas rohkaisee ja kasvattaa kysymään ja keskustelemaan. Suomalaiset kasvatetaan itsenäisiksi oman tiensä kulkijoiksi. Muut pohjoismaat – Islantia lukuun ottamatta – taas korostavat yhteisöllisyyttä ja ryhmän yhteisvastuuta tuloksesta. Sosiaalisuus ja ulospäin suuntautuneisuus ovat hiljaista, sisäänpäin kääntynyttä ongelmanratkaisua suurempia hyveitä.

Monen eri maan kulttuurin ja yhteiskuntajärjestyksen tunteminen opettaa moniarvoisuutta. Asioita voi tehdä monella eri tavalla ja monessa eri järjestyksessä ja päästä silti hyvään lopputulokseen. Aina ei tarvitse tavoitella parasta mahdollista lopputulosta; on tärkeää ymmärtää milloin riittää, että tulos on tarpeeksi hyvä. Olen myös oppinut, että asiat järjestyvät aina, vaikka en näkisikään kaikkia mahdollisuuksia heti projektin alkaessa. Olen oppinut kysymään ja kysymään uudestaan, kunnes ymmärrän, tuntematta että se on tyhmyyden merkki. Olen oppinut luottamaan omaan intuitioon – jos jokin asia vaikuttaa kummalliselta, se joko on sitä tai sitten sille on hyvä selitys. Kysymällä selviää.

KESÄ 2015 – POLKIEN PARIISIIN JA RAKENNUSPROJEKTI ISLANNISSA

Ehkä siihen tarvitaan kuitenkin lopulta suomalainen perusluonne, että ei kyseenalaista poikaystävän päätöstä rakentaa kesämökkiä jäämeren rannalle Islannin luoteiskulmaan. Sehän on vain vaivaiset

450 kilometriä Reykjavikista ja suuren osan vuodesta ilman auto-tietä, lumen täyttäessä maiseman.

Suomalaisuus painaa välillä yllättävän positiivisesti vaakakupissa. Tänä syksynä se auttoi minua pääsemään osaksi Team Rynkeby Täby 2015 -joukkuetta. Keräämme varoja lasten syöpärahastoille eri pohjoismaissa ja poljemme lopulta 36 hengen voimin Pariisiin heinäkuun ensimmäisellä viikolla – noin 200 kilometriä päivässä.

Pariisiin pyöräiltyäni on suunnitelmassa myös lähteä Islantiin kesällä – muun muassa jatkamaan rakennustöitä, jotka viime kesänä jäivät kesken 20 sekuntimetrin tuulen ja viisiasteisen viiman johdosta. Suomalaisella sisulla ja huumorilla, tanskaksi kommunikoina, luulen pärjääväni myös siellä.

Ovatkohan nämä 22 ulkomailla vietettyä vuotta minua sittenkään kovin paljon muuttaneet?

Maarit Nordmark on suomalainen, Ruotsissa asuva kiinteistörahoituksen erikoistunut diplomi-insinööri ja kolmen lapsen äiti. Eräs Maaritin suomalainen ystävä kutsuu häntä henkiseksi tanskalaiseksi. Maarit on juuri siirtymässä uusiin tehtäviin ja aloittaa Leimdorfer Real Estate Capitalin (LREC) palveluksessa 1.1.2015.

Sähköposti maarit.nordmarkmn@gmail.com
puh. +46 70 688 63 83.

Varmista karttapalvelusi tulevaisuus InfoGIS-paikkatietopalvelulla

“Julkisten sekä sisäisten karttapalveluiden toteuttamiseen, aineistojen esittämiseen, julkaisemiseen sekä paikkatiedon hyödyntämiseen.”

Tarvitset palvelullesi vain yhden osoitteen, käytit sitä tietokoneella, tabletilla tai kännykällä.

Infokartta Oy

Puh. +358 8 323 0000 infokartta@infokartta.fi

**Tutustu lähemmin
www.infokartta.fi**